

Reštart Martina

Ako spraviť z Martina najlepšie mesto pre život

Chceme, aby Martinčania žili vo fungujúcom a peknom meste, ktoré je tu dennodenne pre nich, ktoré si váži svoju bohatú históriu a zároveň hľadá dopredu.

Milan Ftorek a kolektív Reštart Martina

Desať priorít pre Martin 2026-2030

1. Dostatok práce

Problém: Ekonomicky aktívni ľudia z Martina odchádzajú za prácou do iných miest, Martin tak stráca obyvateľov aj budúcnosť.

- Mesto Martin vytvorí lepšie podmienky pre podnikanie, kvalifikovanú prácu a nové investície, aby ľudia mali viac dôvodov zostať a budovať svoju budúcnosť v Martine.
- Vedenie mesta bude aktívne pri hľadaní investorov. Primátor má sám cestovať za investormi a rokovať s Ministerstvom hospodárstva SR aj so SARIO, nie čakať, kým si mesto niekto všimne.
- Aktívnym prístupom budeme vytvárať podmienky pre moderný priemyselný park, prioritne v oblasti súčasných brownfieldov.
- Podporíme vznik a udržanie silnej vrstvy malých a stredných podnikateľov a „rodinných firiem“, aby po prípadnom odchode veľkých investorov Martin ekonomicky plošne neupadol.
- Obnovíme podnikateľský inkubátor pre začínajúce firmy, živnostníkov a startupy s dostatočnou kapacitou mentorov z praxe.
- Spustíme rekonštrukciu a rozvoj areálu SIM v Priekope ako kombinovanej priemyselnej a oddychovej zóny - využitie existujúceho brownfieldu (do veľkej miery opusteného priestoru) vo vlastníctve mesta na okraji mesta namiesto zástavby na zelenej lúke, nadviazanie na jeho už rozbehnuté využitie pre voľný čas a šport a jeho dopravnú napojiteľnosť na železnice a D1.
- Budeme mať vopred pripravené investičné projekty mesta na čerpanie eurofondov a štátnych dotácií v oblasti podnikania a zamestnanosti, nielen v športe, ako je to doteraz.
- Aj ľudia 50+ majú problém nájsť si prácu, nesmieme na nich zabúdať, je potrebné im hľadať možnosti uplatnenia, vzdelávania, využitia ich pracovných skúseností.
- Zriadime chránené dielne, vrátane chránených pracovných miest a sociálneho podniku pre ľudí so zdravotným postihnutím.

2. Bývanie pre rodiny

Problém: Mladé rodiny v Martine nemajú kde bývať, čo je hlavný dôvod, prečo mesto stráca obyvateľov.

- Mesto sa zasadí za to, aby bolo viac nájomných bytov pre martinské rodiny a aby bolo pridelenie týchto bytov transparentnejšie.
- Budeme budovať štartovacie byty a mestské nájomné byty primárne prostredníctvom Štátneho fondu rozvoja bývania a Agentúry štátom podporovaného nájomného bývania, po

vzore miest ako Nitra, Trenčín, Prievidza, Šaľa či Filákov, kde sa podarilo vybudovať alebo prispôbiť už existujúce budovy (napr. bývalé hotely či kancelárske priestory) na mestské bytové jednotky s minimálnou záťažou mestského rozpočtu.

- Vykonáme audit súčasného stavu nájomných bytov a odhad nákladov na ich rekonštrukciu.
- Byty so zvýhodneným nájomom budú určené len obyvateľom s trvalým pobytom v Martine.
- Budeme motivovať ľudí prehlásiť si v Martine trvalý pobyt do pol roka od nast'ahovania sa do mestského nájomného bytu (dôležité aj pre výšku štátnych transferov do rozpočtu - trvalý prepad mesta pod 50 000 obyvateľov bude totiž znamenať stratu miliónov eur ročne) v podobe prednostnej dostupnosti materských škôl a jaslí pre Martinčanov, dočasnej úľavy na miestnych daniach a poplatkoch, prípadne zvýhodnenou výškou nájmu.
- Ďalšie motivačné opatrenia pre trvalý pobyt: bezplatný rezidenčný parkovací systém pre obyvateľov mesta, výhodnejšie cestovanie v MHD.

3. Opravené mesto a doprava

Problém: Cesty a chodníky roky chátrajú bez systematického plánu opráv, a mnohé verejné priestory v mestských častiach dnes nie sú atraktívne ani bezpečné.

- Budeme klásť dôraz na údržbu už existujúceho mestského majetku pred novými investíciami. Prísne posudzovanie prevádzkových nákladov a dlhodobej udržateľnosti plánovaných projektov.
- Vytvoríme jednotný dizajn manuál pre projektovanie a rekonštrukciu mestských komunikácií. Dôraz na bezbariérovosť a bezpečnosť všetkých užívateľov verejného priestoru, aj chodcov a cyklistov.
- Zavedieme verejne dostupný harmonogram rekonštrukcie ciest, chodníkov a technickej infraštruktúry, zostavený a pravidelne aktualizovaný na základe ich odborného posúdenia.
- Mesto bude iniciovať výstavbu Východného mestského okruhu a hľadať partnerov pre jej financovanie. VMO vnímame ako možnosť zvládnuť dopravné napojenie novej nemocnice, budúci rozvoj individuálneho bývania ako aj dopravné odľahčenie centra mesta.
- Zasadíme sa za prestavbu kruhovej križovatky ulice Jilemnického - Košútska, tak aby bola reprezentatívnou bránou pri vstupe do mesta, nečakajúc na jej budúcu prerábku z dôvodu napojenia VMO.
- Pustíme sa do realizácie vysúť'áženého návrhu autobusovej stanice, obnova zastávok a ich doplnenie o elektronické tabule zobrazujúce aktuálne časy odchodov spojov.
- Zavedieme optimalizáciu trás MHD podľa reálnych potrieb cestujúcich. Lepšie spojenia pre Nový Martin, centrálnu časť Strání, športový areál Pltníky a nákupnú zónu Turiec.
- Dobudujeme plnohodnotnú sieť cyklotrás, spájajúcich jednotlivé mestské časti s centrom, školami, zamestnaním, stanicou. Prepojenie mestských cyklotrás s regionálnymi v spolupráci s VÚC a doplníme cyklostojany a servisné miesta.
- Zatraktívňime a zvýšime bezpečnosť verejných priestorov v mestských častiach v spolupráci s miestnymi partnermi a majiteľmi pozemkov, vytvoríme pobočky mestskej polície v centre mesta
- Dobudujeme kamerový systém v lokalitách so zvýšeným pohybom ľudí a zvýšenou kriminalitou.
- Vytvoríme manuál reklamy záväzný pre pamiatkovú zónu centra a odporúčaný pre ostatné mestské časti. Odstránime nelegálne reklamné plochy.

4. Férová parkovacia politika

Problém: Súčasný systém regulovaného parkovania bol zavedený bez dostatočného zohľadnenia pripomienok obyvateľov a je naďalej predmetom kritiky. Jeho fungovanie, neprehľadná zonácia, nastavenie cien a hospodárenie MPS potrebujú prehodnotenie.

- Zrušíme Martinskú parkovaciu spoločnosť a presmerujeme príjem z parkovného do mestského rozpočtu.
- Nezávislé prehodnotíme súčasnú zonáciu a cenník parkovania - nižšie a zrozumiteľnejšie poplatky pre dochádzajúcich zamestnancov, prehľadnejšia zonácia.
- Hodina parkovania v meste bude zadarmo, čím zvýšime konkurencieschopnosť miestnych podnikateľov pred obchodnými centrami.
- Doplníme parkovanie na chodníkoch v súlade so zákonom o cestnej premávke - ako rýchle prvé opatrenie na existujúcich komunikáciách, kým sa nedobudujú nové kapacity.
- Otvoríme diskusiu s obyvateľmi aj dochádzajúcimi pred akoukoľvek ďalšou zmenou
- Akékoľvek ďalšie zmeny v parkovaní budeme zavádzať najprv na základe dlhodobozbieraných dát a následne formou skúšobnej prevádzky vo vybranej zóne, čo umožní doriešiť zistené nedostatky a až potom spúšťať finálny koncept.

5. Dobré hospodáriace a otvorené mesto

Problém: Pri rozhodovaní o verejných peniazoch nie je jasné, prečo sa investícia robí, koľko bude stáť nielen jej vybudovanie, ale aj prevádzka, a aký výsledok má priniesť. Hospodárenie mesta a mestských spoločností musí byť zrozumiteľné a verejne kontrolovateľné.

- Preveríme opodstatnenosť a hospodárnosť zmluvných vzťahov mesta Martin s externými subjektami a preveríme efektívnosť mestských obchodných spoločností a vykonáme hĺbkový audit tam, kde výsledky alebo zistené riziká ukážu jeho potrebu.
- Skontrolujeme opodstatnenosť obchodných mestských spoločností a v prípade potreby ich zrušíme, aby nemohli byť zneužívané na politickú korupciu.
- Pri investíciách budeme vopred posudzovať nielen obstarávaciu cenu, ale aj budúce náklady na prevádzku a údržbu, očakávaný prínos a alternatívne riešenia.
- Zavedieme zrozumiteľné a pravidelné zverejňovanie výsledkov hospodárenia mestských spoločností vrátane hlavných nákladov, výnosov, investícií a výsledkov ich činnosti.
- Väčšie investície budeme zaraďovať podľa verejne známych kritérií - naliehavosti, počtu obyvateľov, ktorým slúžia, nákladov, technického stavu a očakávaného verejného prínosu.
- Zavedieme každoročný participatívny rozpočet (občiansky rozpočet), v ktorom obyvatelia navrhnu projekty a následne o nich hlasovaním rozhodnú.
- Zabezpečíme štedrejšie a spravodlivejšie financovanie klubov seniorov. Odstránime pravidlo, podľa ktorého sú kluby krátené na dotáciách, ak je ich člen zároveň členom iného klubu, napríklad podľa mestskej časti alebo zdravotného znevýhodnenia.

6. Školstvo

Problém: Kvalita a kapacita škôlok a základných škôl v Martine neдрží krok s meniacimi sa potrebami rodín, demografickým vývojom či novým požiadavkám na vzdelávanie. Mesto potrebuje dlhodobú koncepciu rozvoja svojich škôl.

- Vykonáme zmapovanie demografického vývoja, kapacít, technického stavu a potrieb jednotlivých škôl.
- Spustíme modernizáciu škôl a prispôsobovanie ich kapacít demografickému vývoju a potrebám jednotlivých mestských častí

- Budeme iniciovať vznik Martinskej aliancie vzdelávania - združenia zriaďovateľov, riaditeľov, učiteľov, rodičov a aktivistov, ktoré by spolurozhodovalo o smerovaní vzdelávania v meste.
- Zavedieme systematické prepojenie škôl s kultúrou v podobe pravidelných návštev žiakov na kultúrnych podujatiach (výstavy, koncerty, divadlo) a naopak, umelci chodiaci za deťmi do škôl; podpora školských umeleckých telies (divadelné súbory, hudobné telesá).
- Podporíme rozvoj neformálneho vzdelávania mimo škôl - vo verejnom priestore (informačné objekty, QR kódy, krátke vzdelávacie videá napr. v MHD) a podporíme vznik komunitných záhrad pri školách.
- Posilníme postavenie Mestského parlamentu mladých ako partnera pri rozhodovaní o smerovaní mesta.
- Príspevok na asistenciu detí v školách nemôže ostať len na papieri - na základe novely školského zákona je potrebné, aby každé dieťa, ktoré splní príslušné podmienky, malo asistenta

7. Zdravotníctvo

Problém: Napriek výstavbe novej univerzitnej nemocnice čelí Martin už dnes výpadkom v bežnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti - v okrese sa rušia ambulancie a sanitky s lekárom.

- Budeme všemožne podporovať dokončenie novej nemocnice. Úlohou mesta Martin je pripraviť sa na jeho dopady (bývanie, doprava, komplementárne služby) a aktívne spolupracovať s Ministerstvom zdravotníctva, Ministerstvom dopravy a tímom zodpovedným za výstavbu nemocnice.
- Vytvorím aktívny tlak na zachovanie ambulancií a prinavrátenie lekárskeho sanitiek v okrese Martin a tlak na rozšírenie siete špecializovaných ambulancií.
- Podporíme opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia ako súčasť ochrany zdravia - podpora chôdze a cyklistiky, pravidelný monitoring kvality ovzdušia, dôraz na dodržiavanie zákazu fajčenia vo verejných priestoroch (detské ihriská, školy, zastávky).
- Aktívny dohľad nad kvalitou pitnej vody a zabezpečenie prístupu k bezpečným toaletám a hygienickým zariadeniam na verejne prístupných miestach (napr. na tržnici, autobusovej a vlakovej stanici).
- Výrazne zvýšime počet externých defibrilátorov naprieč mestom.
- Preskúmanie možností modernej technológie a spolupráce s nemocnicou v oblasti telemedicíny a monitorovania zdravotného stavu obyvateľov.

8. Kultúra

Problém: Martin je mesto s výnimočným historickým dedičstvom aj kultúrnym potenciálom, ktoré ostávajú dlhodobo nevyužívané.

- Vytvoríme kultúrnu stratégiu a identitu mesta pre jeho obyvateľov aj návštevníkov.
- Jasne definujeme úlohy a kompetencie Oddelenia kultúry, Kultúrnej scény a Komisie kultúry a ich predvídateľné a transparentné financovanie.
- Vytvoríme platformu pre dlhodobú spoluprácu a koordináciu kultúrnych inštitúcií pôsobiacich v Martine.
- Zavedieme zvýhodnenú ponuku priestorov, grantového financovania a propagácie pre nezávislú a nezriaďovanú martinskú kultúru: podpora lokálnych autorov, interpretov a spolkov, či podujatia organizované obyvateľmi vo svojich mestských častiach a komunitách.

- Zrealizujeme projekt martinského kultúrneho centra - Mestského domu v priestoroch kina Moskva.
- Vytvoríme inštitúciu Mestského domu, ktorá zjednotí správu Kultúrnej scény, TV Turiec a kina Moskva.
- Vybudujeme mestské múzeum, ktoré bude modernou formou zaznamenávať a prezentovať dejiny Martina, jeho významné osobnosti, udalosti, či stavebnú históriu a ich význam v slovenských a európskych súvislostiach.
- Zradíme verejný zoznamu mestských historických objektov a priestorov podľa naliehavosti obnovy a postupný harmonogram ich obnovy s využitím mestských, štátnych a grantových zdrojov.

9. Šport

Problém: Športová infraštruktúra stagnuje, ihriská v Martine trpia zanedbanou údržbou a vandalizmom a mesto zaostáva vo vytváraní dostupných podmienok na rekreačný aj organizovaný šport a každodenný pohyb pre všetky vekové skupiny.

- Kvalitná športová infraštruktúra vo všetkých mestských častiach bude prioritou - rozšírenie športovania verejnosti je nutným predpokladom zdravého a aktívneho obyvateľstva.
- Zasadíme sa o komplexnú rekonštrukciu a modernizáciu zanedbaného zimného štadióna na Podháji.
- Zvýšime podporu profesionálneho športu formou transparentných dotácií a podporíme budovanie hrdosti obyvateľov na miestne kluby a zvyšovanie návštevnosti na ich zápasoch - napríklad vlajkami klubov na mestských budovách v dni zápasov a posilnenou dopravou MHD v okolí štadióna počas zápasov a zverejňovaním harmonogramu zápasov v mestských kanáloch.
- Zjednodušíme rezervačný systém mestských športovísk pre širokú verejnosť a tiež rezervácie mestských telocviční cez jednoduchý objednávkový systém.
- Zapájanie detí do športu už v materských školách - cieľová veková skupina 3 až 6 rokov, keď sa budujú kľúčové návyky; tréneri miestnych klubov budú raz ročne predstavovať svoj šport priamo deťom v škôlkach.

10. Životné prostredie a verejný priestor

Problém: Kvalitu života v Martine ovplyvňuje nielen nesprávne nakladanie s odpadom a nevýhodné skládkovanie, ale aj stav verejných priestorov, mestskej zelene a schopnosť mesta reagovať na zmenu klímy. Osobitným problémom však ostáva vplyv skládky odpadov na verejný priestor v centre mesta.

- Znížime mieru skládkovania odpadu.
- Vyriešime zápach zo skládky Brantner - Kalnô.
- Mesto Martin bude bojovať proti vzniku ďalších kapacít na spracovanie odpadu dovážaného zvonka a v povoloňovacích procesoch využije všetky svoje zákonné možnosti na ochranu Martinčanov pred dovážaním odpadu z iných regiónov.
- Plošne zavedieme veľkokapacitné kontajnery v celom meste a digitálny monitoring zberu odpadu.
- Presadíme zavedenie väčších nádob na recyklovateľný odpad a menších na komunálny odpad.
- Domácnostiam budeme distribuovať bezplatné biorozložiteľné vrecká a nádoby na kuchynský odpad, spolu so vzdelávacími programami o triedení odpadu.
- Zavedieme inventarizáciu a dizajn manuál mestskej zelene

- Zriadime oddelenie záhradného architekta a mestského dendrológa, ktorí budú spoločne dohliadať na starostlivosť o zeleň a rozhodovanie o výruboch
- Bezodkladne začneme pracovať na lepšom zadržiavaní dažďovej vody v meste - viac priepustných povrchov, vsakovacích plôch, zelene a ďalších modro-zelených riešení pri rekonštrukciách verejných priestorov.
- Zvážime povinnosť zelených striech pre nové mestské aj väčšie developerské projekty a lepšie hospodárenie s dažďovou vodou priamo v uliciach (zadržiavanie namiesto odvádzania do kanalizácie), čo znižuje prehrievanie mesta v lete aj náklady na odvádzanie prívalových dažďov.
- Dôsledne sa zameriame na riešenie problémov spojených s ľuďmi bez domova vo verejnom priestore – riešenie opakovaného narušania verejného poriadku súčasne s prepojenou sociálnou pomocou, individuálnou sociálnou prácou a aktivizáciou smerujúcou k návratu do bežného života.
- Rozšírime MOPS, v súčasnosti pracujú na obmedzenej rozlohe (malá časť centra) v obmedzenom počte (2 dvojice) a v obmedzenom čase (nepracujú počas víkendov a večerov). Je potrebné rozšíriť ich rady aspoň o ďalších 4 až 8 príslušníkov, rozšíriť ich pole pôsobnosti na všetky problematické časti mesta a rozšíriť ich pracovné hodiny aj o večerné časy a víkendy